

3. AANSCHAF

Kippen kunt u het beste aanschaffen als ze ongeveer twintig weken oud zijn. Rond die leeftijd start de leg. Eerst kleine henneneitjes (45-50 gram), enkele weken later eieren van 55-60 gram. Legkippen leggen bijna dagelijks, raskippen zijn goed voor drie tot vijf eieren per week. Of u houdt ze voor de sier. Wat uw doel ook is, de aanschaf moet goed overwogen plaatsvinden.

Tot de jaren vijftig van de vorige eeuw waren kippen te koop bij de (kippen)boer of op een veemarkt. Legkippen zijn het hele jaar door verkrijgbaar en kunt u het beste kopen bij een pluimveebedrijf. Adressen zijn bijvoorbeeld in de Gouden Gids te vinden. Soms verkopen kleine legbedrijven ook legkippen aan liefhebbers. De aangeboden kippen zijn bedrijfssassen. Ze kunnen jaarlijks een geweldig aantal eieren leggen: soms wel meer dan 300 per hen. Let op de leeftijd, waarmee de verkoopprijs samengaat. Gewone, jonge legkippen van vijf maanden oud – dus tegen de leg aan – kosten ongeveer € 8,50 per stuk.

Koop raskippen bij voorkeur tussen de zomer en de herfst. Het aanbod is dan namelijk het grootst. Voor adressen van fokkers kunt zich wenden tot een plaatselijke pluimveevereniging, waarvan er in Nederland en België een kleine 500 bestaan. Kijk op www.nhdb.nl voor Nederland en voor België op www.neerhofdieren.be voor adressen van fokkers of vraag informatie. Raskippen zijn doorgaans duurder dan legkippen.

Afhankelijk van het ras kunnen ze op volwassen leeftijd € 12,50 tot € 20,- per stuk kosten. Voor heel goede rasdieren of zeldzame rassen wordt soms veel geld betaald.

Aandachtspunten bij aanschaf:

- *Maken de kippen een actieve, levendige en gezonde indruk?*
- *Eten en drinken ze goed?*
- *Zijn de ogen helder en loopt er geen vocht uit ogen en/of neusgaten?*
- *Zitten de kippen strak in de veren? Ongezonde kippen zitten stil en steken hun veren uit (zgn. bol zitten), soms met een pompemde ademhaling.*
- *Zijn de kippen schoon: hebben ze geen kalkpoten of aangekoekte mest op hun achterste?*
- *Is de kleur van de kam, oor- en kinlellen mooi rood?*
- *Hebben ze geen luizen of mijten? Kijk even goed tussen de veren en op de huid.*
- *Is de mest stevig (zeker niet te dun)?*
- *Is de ademhaling geruisloos? Luister met uw oor tegen de rug van de kip.*
- *Zien de eieren er normaal uit (als ze al leggen)? Misvormde eieren kunnen op ziekte wijzen.*

Ideaal aantal kippen

Hoeveel kippen is 'ideaal'? Een moeilijk te beantwoorden vraag. Los van de beschikbare ruimte gaan de meeste liefhebbers uit van het aantal eieren dat ze willen hebben. Raskippen leggen drie tot vijf eieren per week, stoppen meestal in de late herfst of winter met leggen en gaan hiermee in het voorjaar weer door. Van legkippen heeft u vrijwel elke dag een ei, daar zijn er dus een stuk minder van nodig.

Wel of geen haan hangt af van de wens eitjes te willen uitbroeden. Ze zijn niet nodig voor de leg zelf. Een gemiddelde haan kan in het fokseizoen (van maart tot begin juli) dagelijks met ongeveer tien hennen paren. Een andere reden om een haan bij hennen te houden is dat hij de orde enigszins handhaaft, de hennen beschermt en ze lekkere hapjes aanbiedt. Het vroege kraaien wordt meestal als nadeel ervaren.

Voorwaarden voor kippen houden

Vóórdát u kippen aanschaft, is het raadzaam de volgende vragen te overdenken:

- Weet u voldoende over kippen om ze een optimale voeding en verzorging te kunnen geven?
- Beschikt u over voldoende ruimte om kippen te houden en voldoet de huisvesting aan de eisen?
- Heeft u voldoende vrije tijd om de kippen gedurende lange tijd zeven dagen per week te voeren en verzorgen? Is er iemand beschikbaar die u kan vervangen tijdens uw afwezigheid?
- Kunt u de kosten voor het houden van kippen dragen, ook in tijden dat er wellicht (veel) jonge dieren zijn?
- Gaan uw huisgenoten akkoord met uw keus voor kippen? Niet iedereen is namelijk gecharmeerd van deze dieren.
- Als u in een huurwoning woont, is het niet altijd toegestaan om dieren in de tuin te houden. Heeft u hier wel toestemming voor of woont u in een eigen huis? Ga dan na of er in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) van de gemeente voorwaarden worden genoemd om kippen te houden. En ga ook na of uw directe burens er geen problemen mee hebben...
- Omdat niet alle kippen dezelfde eigenschappen hebben, is het ene ras meer geschikt om te houden dan het andere. Ga vooraf na welk ras het beste bij u past of waarom u welke kippen wilt gaan houden. Zo zijn er typisch luidruchtige kippen, terwijl andere nauwelijks te horen zijn. Er zijn rassen die veel ruimte nodig hebben, en andere nemen genoeg met enkele vierkante meters, zoals sommige krielkippen. Daarnaast zijn er kippen die goed los in de tuin te houden zijn. Andere kunnen de beplanting grondig ruïneren!
- Zorg voor hokken die makkelijk schoon te maken zijn. Kippen stinken niet, een vuil hok wel. Voorkom luid kraaiende hanen, waarmee u zich het ongenoegen van uw burens op de hals kunt halen. Sluit hanen desnoods op in het nachthok.

Verzorging

Het verzorgen van kippen luistert nauw. Net als andere vogels hebben ze een korter en sneller werkend spijsverteringsstelsel dan zoogdieren. Als kippen enige uren zonder voer of water zitten, heeft dat direct gevolgen voor hun conditie, hun groei en hun productie. Van leggende kippen die 24 tot 36 uur zonder drinkwater zitten, is bekend dat de groei en de eiproduktie verstoord zullen raken. Ook slechte voeding geeft deze effecten. Voeding met een goede verhouding tussen koolhydraten, eiwitten, vetten, vitaminen en mineralen is daarom belangrijk.

Als deze verhouding voor langere duur verstoord raakt, vertonen de kippen na enige tijd gebreksziekten. Ook kunnen ze zichzelf moeilijker op temperatuur houden of ze gaan zelfs ruïen. Plotselinge verandering van voer, dagelijkse verzorging of huisvesting zijn stressfactoren. Ze beïnvloeden de weerbaarheid tegen ziekten negatief. En stopt het proces van evenwichtige groei en goede eiproduktie eenmaal, dan duurt dit zeker enkele weken en soms langer voordat het dier weer normaal functioneert.

Bekijk goed de bevedering van de dieren, want die zegt veel over de gezondheid.

Tamheid

Van nature komen tamme kippen voor. Enkele rassen staan er zelfs om bekend. Zijdehoenders, Wyandotte-krielen, Cochin-krielen, Barnevelders en ook sommige kuifrasen zijn goede voorbeelden. Ook kippen die van jongs af aan gewend zijn af en toe in de handen te worden genomen, zijn redelijk tam. En als u zelf rustig omgaat met uw kippen, zullen de dieren hier op dezelfde manier op reageren. Druk bewegen en veel lawaai maken kippen overstuur. Soms zo erg dat ze stoppen met leggen. Toch wordt de aaibaarheid van kippen nooit groot.

Kort na aanschaf

Vraag aan de vorige eigenaar van de kippen tegen welke ziekte(n) de dieren zijn ingeënt en wat ze gewend waren te eten. Ook de voertijden die ze gewend waren, zijn belangrijk. Wilt u de voeding veranderen? Doe dit dan zo geleidelijk mogelijk in een periode van ongeveer 14 dagen. Als u de nieuwe kippen naar hun hok overbrengt, kunt u dat het beste 's morgens vroeg doen. Ze hebben dan de hele dag om het hok en de uitloop te verkennen. Let vooral de eerste dagen op onverwachte vechtpartijen. Meestal moet de pikorde hersteld worden. Nieuwe kippen die tegelijkertijd in het hok gedaan worden, geven meestal geen problemen. Later nog een of twee kippen toevoegen lukt meestal niet meer. Ze zullen het hok worden uitgevochten of erger nog... gedood worden.

Op stok leren gaan

Als u jonge kippen heeft gekocht, moeten ze even wennen. Op stok gaan kan problemen geven. Slanke, lichtgewicht kippen zullen op de hoogste zitplaats willen overnachten. Zware, donsrijke kippen kunnen niet goed opvliegen naar hogere zitstokken. Houd dus rekening met de hoogte van de zitstokken. Zitstokken moeten voldoende dik zijn, bijvoorbeeld 3x3 cm voor kleine krielkippen, zoals Hollandse krielen, Sabelpootkrielen en andere kleine rassen. Grote kippen hebben behoefte aan stokken van 4x5 cm tot wel 7x7 cm dik. Het kan goed zijn om de kippen de eerste dagen zelf even op stok te zetten, maar ook een brandend lampje in het hok kan de eerste dagen helpen om de dieren hiertoe te bewegen.

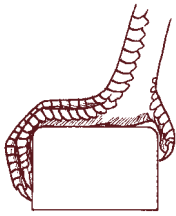
Ervaring van de auteur

Tegen voertijd staan mijn eigen kippen meestal op me te wachten en ze begroeten me blij als ze me zien. Tijdens de verzorging loop ik altijd met ze te praten en meestal krijgen ze een of andere versnapering. Rustig vul ik de voer- en drinkbakken, raap de eieren en strooi 's avonds wat graan in de hokken waarin ik ze 's nachts opsluit. Daardoor lopen ze als vanzelf naar binnen. Tijdens het schoonmaken van de hokken mogen de kippen vrij in de tuin lopen. Als ik klaar ben met schoonmaken, geef ik ze wat krenten of rozijnen uit de hand. Zo kan ik ze ook even van dichtbij observeren. Kortom, het eigen gedrag beïnvloedt dat van kippen in hoge mate en maakt sommige aaibaar!

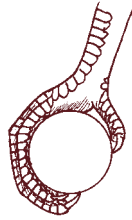

Stok

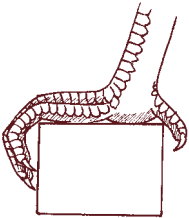
Niet elke stok voldoet als zitstok. Houd rekening met de behoeften van de kip. Een ronde stok ziet er wel mooi uit, maar biedt voor een kip te weinig houvast.

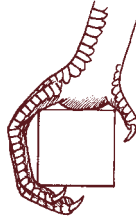
Juiste zitstok met afgeronde hoeken en voldoende breedte, waardoor de tenen steun hebben.

Rond en te dun, geeft onvoldoende steun en omdat het te dun is kan bovendien extra nagelgroei optreden.

Een zitstok met voldoende breedte, maar zonder afgeronde hoeken, waardoor beschadigingen aan de tenen kunnen optreden.

Te dun en te vierkant, waardoor steun voor de tenen ontbreekt en extra nagelgroei verwacht kan worden.

Vangen

Kippen vangen is een kunst. Loop rustig op ze af en drijf ze in een hoek waaruit ze moeilijk kunnen vluchten. Houd uw handen hoog boven ze en beweeg langzaam. Pak een dier van bovenaf, anders kan het weglopen of wegvliegen. De laatste greep naar de kip moet snel zijn. Houd hierbij de vleugels goed vast en til het dier snel op. Een andere beproefde methode is om de kippen met wat voer in een hok of schuur te lokken, waar u ze makkelijker kunt pakken. Hoe kleiner de ruimte, hoe makkelijker het vangen. Ten slotte kunnen kippen worden gevangen als ze in het donker op een zitstok zitten. Dan is het een fluitje van een cent. Maar ook hier geldt: beweeg langzaam en rustig.

Hanteren

Zo houdt u een kip vast. Pak het dier met uw duimen over de vleugels vast en met uw andere vingers rondom het lichaam. Zo kunt u de kip een hele tijd goed vasthouden. Let erop dat ze zich niet met de poten ergens tegen kan afzetten, want dan zal ze proberen te ontsnappen. Houd om die reden ook de vleugels in bedwang.

Aan de vleugels vasthouden kan echt maar heel kort. Pak een dier niet onverwacht bij de poten, want die kunnen breken.

Leggende kippen

Stoor een leggende of broedse kip nooit, is een oude wijsheid. Kippen die niet met rust worden gelaten of waarvan het kippenhok op een onrustige plaats staat, zullen minder leggen en zeker niet gaan broeden. Plaats het hok daarom niet vlak aan een druk looppad, een drukke weg of naast een voortdurend open- en dichtslaand hek. Voor de rust is het legnest meestal in het nacht- of leghok ondergebracht. In een rustige omgeving duurt het leggen van een ei ongeveer een half uur. In een drukke omgeving duurt dit wel twee keer zo lang. Het broeden neemt ongeveer 21 dagen in beslag, maar in een erg drukke omgeving kan daar wel een dag bijkomen. Kortom: hoe rustiger de omgeving van leggende of broedende kippen is, hoe beter de resultaten zullen zijn.

Hanengedrag

Meestal is het hanengedrag in het voorjaar aardig om te zien. Maar pas op: een haan die buiten het fokseizoen de rust zelve is, kan u in het voorjaar hardhandig aanvallen om zo zijn hennen te beschermen. Sommige hanen zijn dan echt gevaarlijk. Zeker als ze in het gezicht vliegen, krabben en pikken. Wees hier dus op bedacht in het voorjaar. Treed in zo'n geval rustig, maar resoluut op. Echt kwaadaardige hanen kunt u maar beter snel opruimen.

Transport

Wie kippen houdt, doet er goed aan passend transportmateriaal aan te schaffen. Zeker als u met de dieren naar de dierenarts gaat of naar een tentoonstelling of een fokkersdag. De vroegere kippenmanden van wilgenteen waren en zijn prima. Hier en daar worden ze weer te koop aangeboden. Er zijn ook uitstekende multiplex transportkisten in diverse maten te koop, met aan de voorzijde gaas voor de ventilatie en de afvoer van lichaamswarmte. Voor elke kip is er een aparte afdeling, zodat zij zichzelf of anderen niet kan beschadigen. Voor het vervoer van grotere aantallen kippen bestaan kunststof kratten, die voor korte transporten uitstekend voldoen. Kartonnen dozen of slecht sluitende kratten waaruit de kippen kunnen ontluchten, zijn ongeschikt, evenals een jute zak.

Let er vooral op dat de lichaamstemperatuur van de kip in het transportmiddel niet te hoog kan oplopen, want dat kan noodlottige gevolgen hebben.

Twee transportkisten. Links voor meerdere dieren, rechts voor een enkele kip.